

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ: Η περίπτωση των προστατευόμενων Φυσικών Σχηματισμών και Τοπίων

Της κ. Ελένης Στεφ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Αρχιτέκτονος Μηχ/κού-Ανθρωπογεωγράφου,
Υπαλλήλου της Περιφέρειας Κ. Μακεδονίας

I. Εισαγωγή

Η παρούσα μελέτη¹ διαπραγματεύεται την παρουσίαση του ιστορικού της μέχρι σήμερα Ελληνικής Νομοθεσίας που αφορά στην κήρυξη (χαρακτηρισμό) και προστασία των Φυσικών Σχηματισμών και Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (Τ.Ι.Φ.Κ.). Εν συνεχεία, προβαίνει στην εξέταση της υλοποίησης του Ν. 1650/1986 «για την προστασία του περιβάλλοντος» όσον αφορά το πιο πάνω θέμα, δηλαδή των σχετικών διατάξεων που εκδόθηκαν μετά το 1986 κατ' εφαρμογήν αυτού ή άλλου, προϋπάρχοντος, νομοθετικού πλαισίου. Τέλος, εξετάζει τους τρόπους της πρακτικής εφαρμογής του και τις δυνατότητες προστασίας και διαχείρισης των τοπίων που παρέχει ο υπό εξέτασιν νόμος, φτάνοντας σε κάποιες προτάσεις για βελτιστοποίηση τόσο του νομικού πλαισίου όσο και των σχετικών διαδικασιών κήρυξης και προστασίας των Τ.Ι.Φ.Κ..

II. Χαρακτηρισμός και προστασία των τοπίων πριν από τον Ν. 1650/1986

Τα «Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους», (Τ.Ι.Φ.Κ. όπως ονομάζονταν αρχικά), προστατεύονταν ήδη από το 1950 με το νόμο «περί Αρχαιοτήτων» του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών. Οι ποινές για έργα και δραστηριότητες που έβλαπταν τα Τ.Ι.Φ.Κ., κατά παράβαση των διατάξεων του νόμου αυτού, προβλέπονταν από προηγούμενο κωδικοποιημένο νόμο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (1932). Εξ άλλου, τα διάφορα «Μνημεία της Φύσης» προστατεύονταν από τον Δασικό Νόμο του Υπουργείου Γεωργίας.

1.1. Σύμφωνα με τον Ν. 1469/1950 (Φ.Ε.Κ. 169 Α'/07.08.50) «περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενεστέρων του 1830» και το άρθρο 1, πα-

1. Το κείμενο αποτελεί μέρος Ανακοίνωσης, σε αγγλική γλώσσα, της κ. Ελ. Σ. Παπαδοπούλου σε Συνέδριο στο Πανεπιστήμιο MIMAR SINAN της Κωνσταντινούπολης, τον Μάιο τρέχ. έτ.

ράγρ. (α) αυτού, η ανέγερση οικοδομημάτων επί τόπων χαρακτηριζομένων ως ιδιαίτερον φυσικόν κάλλους... καθώς και η επισκευή, κατασκευή και οία δήποτε διαρρύθμιση των επί αυτών κειμένων οικοδομημάτων ή μνημείων και εν γένει κτισμάτων, μεταγενεστέρων του έτους 1830... υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 52 του κωδικοποιημένου νόμου 5351 του 1932 «περί Αρχαιοτήτων». Σύμφωνα με το άρθρο αυτό απαιτείται έγκριση του Υπουργού Θρησκευμάτων και Εθνικής Παιδείας, παρεχόμενη μετά από σύμφωνη γνώμη της επιτροπής που ορίζεται από την επομένη παράγραφο.

1.2. Η παράγρ. 2 του ιδίου άρθρου ορίζει, ότι ο χαρακτηρισμός τόπου ως παρουσιάζοντος ιδιαίτερον φυσικόν κάλλος... ενεργείται με πράξη του Υπουργού Θρησκευμάτων και Εθνικής Παιδείας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη Επιτροπής του Υπουργείου Θρησκευμάτων και Εθνικής Παιδείας (Διεύθυνση Καλών Τεχνών).

1.3. Στο άρθρο 2 αναφέρεται, ότι για τις εν λόγω πράξεις (ανέγερση, επισκευή, κατασκευή, διαρρύθμιση...) έχουν πλήρη εφαρμογή οι διατάξεις του άρθ. 52 του κωδικοποιημένου νόμου 5351/32, καθώς και οι κυρώσεις, που καθορίζονται από τον νόμο αυτόν.

1.4. Με το άρθρο 3 δίνεται η δυνατότητα στον Υπουργό Θρησκευμάτων και Εθνικής Παιδείας να επιβάλει τροποποιήσεις στις υπό εκτέλεση εργασίες ή και περιορισμούς... Με το άρθρο 4, η δημοσίευση σε Φ.Ε.Κ. της πιο πάνω Υπουργικής Απόφασης, συνεπάγεται την κύρωση τυχόν εκδοθείσης αποφάσεως περί αναστολής εκτελέσεως εργασιών κ.λ. ... και την ανάκληση όποιας δήποτε προηγουμένως χορηγηθείσης οικοδομικής αδείας.

1.5. Στο άρθρο 5 γίνεται αναφορά κυρίως στους Ιστορικούς Τόπους, για τους οποίους έχουν εφαρμογή επιπλέον και οι διατάξεις του άρθρου 50 του κωδικοποιημένου νόμου 5351/1932, που περιγράφονται στην επόμενη παράγραφο 2.1.

2. Ο κωδικοποιημένος νόμος 5351/1932 (Π.Δ. της 9/24.08.32 Φ.Ε.Κ. 275/24.08.1932):

2.1. Το άρθρο 50 αυτού προβλέπει, ότι απαγορεύεται, χωρίς άδεια του Υπ. Παιδείας: «1) η λατομία και σκαφή προς πορισμόν υλικού οικοδομών και αρχαίων ερειπίων πόλεων, συνοικισμών νεκροπόλεων» σε απόσταση 500 μέτρων από κάθε ορατό αρχαίο μνημείο, καθώς και η κατασκευή ασβεστοκαμίνου σε περιφέρεια 500 μέτρων από τα αρχαία, 2) η επιχείρηση έργου κοντά σε αρχαία, που είναι δυνατόν να τα βλάψει αμέσως ή εμμέσως και 3) όποια δήποτε εργασία σε κτίρια και λείψανα ερειπίων αρχαίων, ακόμη και αν δεν επιφέρει καμία ζημία. Οι παραβάτες τιμωρούνται με φυλάκιση πέντε (5) ημερών μέχρι ενός χρόνου και με χρηματική ποινή 200 ως 10.000 δραχμών. Η επανόρθωση της βλάβης «γίνεται υπό του Δημοσίου, δαπάνη του επενεγκόντος την βλάβην». Επίσης, τιμωρούνται με φυλάκιση 2 ως 15 ημερών και με χρηματική ποινή 100 ως 2.000 δραχμών οι εργάτες που παίρνουν μέρος στις πιο πάνω αξιόποινες πράξεις και γενικά οι οικοδόμοι που μεταχειρίσθηκαν λίθους, πλίνθους και άλλα υλικά που προέρχονται από την καταστροφή αρχαίων.

2.2. Το άρθρο 52 του ιδίου νόμου προβλέπει, ότι επισκευή ή με όποιον δήποτε τρόπο μετασκευή εκκλησιών ή άλλων καλλιτεχνικών και ιστορικών μνημείων ... (εδώ γίνεται επέκταση του νόμου και στα Τ.Ι.Φ.Κ. γίνεται μόνο μετά από έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, η οποία παρέχεται μετά από γνωμοδότηση του Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

Οι παραβάτες τιμωρούνται με πρόστιμο 500 - 10.000 δραχμών και φυλάκιση μέχρι 3 μηνών. Την ίδια ποινή υφίσταται και ο αρχιτέκτων ή ο εργολάβος των χωρίς την προηγούμενη έγκριση επισκευών ή μεταβολής της όψης αρχαίου μνημείου ή οικοδομήματος.

Σε περίπτωση άρνησης των ενδιαφερομένων να εκτελέσουν τις εργασίες που υποδεικνύονται για αποκατάσταση των βλαβών ή ζημιών, το Δημόσιο εκτελεί τις επισκευές με δική του δαπάνη, που μπορεί όμως να την καταλογίσει σε βάρος τους.

2.3. Τα τρία τελευταία εδάφια του πιο πάνω άρθρου 52 αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 32 παράγρ. 5 του Ν. 1337/1983 Φ.Ε.Κ. 33Α'/14.03.83, τόμος 23, σελ. 294, 457).

3. Αισθητικά δάση και μνημεία της φύσης (Δασικός Κώδικας - Ν.Δ. 86/1969)

Ο «Δασικός Κώδικας» που περιλαμβάνεται στην Δασική Νομοθεσία και ψηφίστηκε με το Ν. Δ. 86/1969 Φ.Ε.Κ. 7 Α'/1969), όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα με το Ν.Δ. 996/1971/30.09-06.10.71 (Φ.Ε.Κ. 192 Α), στο άρθρο 78 (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν.Δ. 996/1971, βλ. και άρθρ. 4 παράγρ. 1 εδάφ. α Ν.Δ. 998/1971) προβλέπει την κήρυξη:

α) «Εθνικών Δρυμών», β) «Αισθητικών Δασών» και γ) «Διατηρητέων Μνημείων της Φύσης».

Επειδή οι Εθνικοί Δρυμοί εμπίπτουν σε άλλη κλίμακα προστασίας και διαχείρισης, δεν αποτελούν θέμα της παρούσας εργασίας, η οποία εξετάζει τις δύο επόμενες κλίμακες.

Έτσι:

3.1. η παράγρ. 2 του άρθρ. 78 προβλέπει την κήρυξη των «Αισθητικών Δασών», που είναι δάση ή φυσικά τοπία, που δεν παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της παράγρ. 1 των Εθνικών Δρυμών, έχουν όμως ιδιαίτερη αισθητική, υγιεινή και τουριστική σημασία, καθώς και τέτοια που να επιβάλλει την προστασία της πανίδας, της χλωρίδας και του ιδιαίτερου φυσικού κάλλους τους, θεωρούμενα ως δάση αναψυχής, υγείας και περιπάτου ή τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Η κήρυξη γινόταν με την έκδοση σχετικού Βασιλικού Διατάγματος, πάνω σε πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου και μετά από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δασών.

3.2. η παράγρ. 3 του ίδιου άρθρου προβλέπει την κήρυξη των «Διατηρητέων Μνημείων της Φύσης», που είναι εκτάσεις -δημόσιες ή όχι- που δεν μπορούν μεν να χαρακτηριστούν ως Εθνικοί Δρυμοί ή ως Αισθητικά Δάση, αλλά παρουσιάζουν ιδιαίτερη παλαιοντολογική, γεωμορφολογική και ιστορική σημασία. Η κήρυξη γινόταν, ομοίως, με την έκδοση του σχετικού Βασιλικού Διατάγματος, πάνω σε πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου και μετά από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου Δασών.

Επί πλέον όμως, «Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης» μπορούν να κηρυχτούν, με Απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας που δημοσιεύεται σε Φ.Ε.Κ., δέντρα ή συστάδες δέντρων, υγροβιότοποι, ως και σπάνια είδη φυτών, που παρουσιάζουν ιδιαίτερη βοτανική, φυτογεωγραφική, αισθητική και ιστορική σημασία (όπως ο πλάτανος του Ιπποκράτη στην πόλη της Κώ).

3.3. Τέλος, η παράγρ. 4 του άρθρ. 78 του Ν.Δ. 86/1969 προβλέπει τη δυνατότητα «μεταχαρακτηρισμού» των προαναφερθέντων τριών ειδών προστασίας με την έκδοση όμοιας νομοθετικής πράξης (Β.Δ., πρόταση Υπ. Συμβουλίου και γνώμη Τεχν. Συμβ. Δασών), για λόγους προστασίας ή προαγωγής ή ανάπτυξης γενικότερης σημασίας τομέων της Εθνικής Οικονομίας. Με το ίδιο Β.Δ. μπορεί να γίνει και η τροποποίηση των ορίων, της έκτασης και της περιφερειακής ζώνης των Εθνικών Δρυμών, των Αισθητικών Δασών και των Διατηρητέων Μνημείων της Φύσης.

4. Το Σύνταγμα της Ελλάδος του 1975, άρθρο 24.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Συντάγματος της Ελλάδας του έτους 1975 θεωρείται υποχρέωση του Κράτους «η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος», έννοιες αρκετά σύγχρονες για την εποχή που κατά πρώτον εκφράστηκαν. Το τελευταίο Σύνταγμα του 1986 διατηρεί τις σχετικές διατάξεις του προηγούμενου Συντάγματος.

4.1. Παράγρ. 1: «Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για την διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδι-

αίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα»... (μεσολαβούν οι παράγρ. 2 ως 5 που αναφέρονται σε θέματα χωροταξικά και οικιστικά) και, τέλος,

4.2. παράγρ. 6: «Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών».

5. Με το Π.Δ. 578/1975 (Φ.Ε.Κ. 185 Α'/04.09.75) «Περί συστάσεως Επιτροπών Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου εις τας Περιφερείας των Διευθύνσεων Δημοσίων Έργων», καθορίζεται η συμμετοχή μελών στις Επιτροπές από τις ειδικότητες Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, τόσο δημοσίων υπαλλήλων όσο και ελευθέρων επαγγελματιών, καθώς και «ενός διακεκριμένου επιστήμονος, συγγενούς με την αρχιτεκτονικήν ειδικότητα, (αρχαιολόγου, ιστορικού, φιλολόγου ή καλλιτέχνη)». Επίσης καθορίζονται ο τρόπος επιλογής των μελών, τα καθήκοντά τους και ο χρόνος και η έδρα των συνεδριάσεων της Ε.Ε.Α.Ε..

5.1. Στη συνέχεια, εκδόθηκε το Π.Δ. της 27.05.1976 (Φ.Ε.Κ. 168 Δ'/10.06.76) «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως...» του προηγούμενου Π.Δ..

6. Σχόλιο

6.1. Συνοψίζοντας, μέχρι το 1986, η προστασία των Τοπίων επιτυγχανόταν με τον χαρακτηρισμό τους ως Τ.Ι.Φ.Κ. κατόπιν εκδόσεως Απόφασης του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, μετά από την σχετική σύμφωνη γνώμη ειδικής Επιτροπής για τα θέματα αυτά, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα έργα τέχνης μεταγενέστερα του έτους 1830.

Με την πιο πάνω Υπουργική Απόφαση -η οποία σε ελάχιστες περιπτώσεις περιελάμβανε και χάρτη με τον καθορισμό των ορίων της προστατευόμενης περιοχής- όποια δήποτε εργασία ανέγερσης, επισκευής, κατασκευής και διαρρύθμισης οικοδομημάτων που βρισκόταν μέσα στα όρια των τοπίων υπαγόταν στο άρθρο 52 του κωδικοποιημένου νόμου 5351/1932 και μπορούσε να γίνει μόνο με έγκριση του Υπουργού Παιδείας, μετά από σύμφωνη γνώμη του Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

6.2. Με το ίδιο άρθρο προβλέπονταν και οι ποινές για τις παραβάσεις και τους παραβάτες του νόμου, οι οποίοι έβλαπταν τα μνημεία και έργα τέχνης που ευρίσκονταν μέσα στα όρια των Τ.Ι.Φ.Κ.

Στην περίπτωση όμως αυτή, δεν προστατευόταν ολόκληρο το τοπίο αυτό καθ' εαυτό που τα περιελάμβανε, με τα ειδικά χαρακτηριστικά που το καθιστούν ιδιαίτερου φυσικού κάλλους καθώς και τα φυσικά στοιχεία που το συνιστούν, όπως έδαφος και ανάγλυφο του εδάφους, νερά, χλωρίδα, πανίδα, οικοσυστήματα, βιοποικιλότητα, αλλά μόνον οι αρχαιότητες, τα μνημεία και τα έργα τέχνης που ευρίσκονταν στα όριά του. Γι' αυτό, μόνο καί ευφημισμός μπορεί να γίνει λόγος για τα φυσικά τοπία και την ολοκληρωμένη προστασία τους από έργα και δραστηριότητες που τα βλάπτουν, όπως λατομεία, εργοστάσια, οικοπεδοποίηση αγροτικών εκτάσεων στα όρια των οικισμών, καταστροφή των δασών στα όριά τους με τις καλλιέργειες για απόκτηση νέας αγροτικής γης, ρύπανση της ατμόσφαιρας από την χρήση γεωργικών και άλλων μηχανημάτων, τουριστικές εγκαταστάσεις και αυθαίρετες κατασκευές.

6.3. Το ουσιαστικό νόημα της εξεταζόμενης νομοθετικής ρύθμισης ήταν να προληφθούν οι εν λόγω ανεξέλεγκτες δραστηριότητες και κατασκευές μέσα στις περιοχές που οι αρχαιολόγοι, μετά από προκαταρκτική έρευνα, έκριναν ότι παρουσίαζαν αρχαιολογικό ενδιαφέρον, αλλά δεν είχαν χρόνο, υπαλληλικό ή τεχνικό προσωπικό ή και κονδύλια, απαραίτητα για τις ανασκαφές του αρχαιολογικού χώρου.

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Κωνσταντίνος Δ. ΤΣΑΤΣΟΣ
(1899-1987)

Σ.Π. ΣΠΕΝΤΖΑΣ

*Η κοινωνική ευαισθησία και
ο ανθρωπισμός του Κ. ΤΣΑΤΣΟΥ
στην πράξη*

Τεύχος 1690/1997

Αθήναι

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΜΕΛΕΤΕΣ/19

Ν. - Κ. ΧΛΕΠΑΣ

(Επιμέλεια)

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣΠρόλογος
Καθηγητού Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Αθήναι, 1998

6.4. Για το λόγο αυτόν τις περισσότερες φορές δεν καθόριζαν τα όρια των Τ.Ι.Φ.Κ., εφ' όσον για όποια δήποτε εργασία απαιτείτο επιτόπια μετάβαση και διενέργεια αυτοψίας για να διαπιστωθεί εάν το συγκεκριμένο έργο ή η δραστηριότητα ήταν μέσα στην ακτίνα των 500 μέτρων από την περιοχή όπου είχαν βάσιμες υποψίες, ότι θα εύρισκαν αρχαιότητες.

Έτσι, ανάλογα με την περίπτωση, έκαναν δοκιμαστικές τομές και έπαιρναν δείγματα από τυχόν ευρήματα, κάθε φορά που επρόκειτο να εκφέρουν γνώμη για την έκδοση οικοδομικής ή άλλης άδειας.

Με αυτόν τον τρόπο, δινόταν η ευκαιρία να ελέγχεται η προστατευόμενη περιοχή και, όπως είναι γνωστό και γίνεται φυσικά και σήμερα, να βρίσκεται εκπρόσωπος του ΥΠΠΕ κατά την εκτέλεση των εκσκαφών κάθε κατασκευής στην περιοχή. Επίσης, εξασφαλιζόταν ο έλεγχος της έκτασης, μέχρις ότου οι αρχαιολόγοι να προβούν στις απαραίτητες ανασκαφές.

7. Με τον Ν. 1126 της 10.02.81 (Φ.Ε.Κ. 32 Α/1981) «περί κυρώσεως της εις Παρισίους την 23ην Νοεμβρίου 1972 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως διά την προστασίαν της Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής κληρονομιάς», η Ελλάδα έγινε Κράτος-Μέλος της Διεθνούς Σύμβασης «World Heritage Convention» της UNESCO.

Με τον νόμο αυτόν γίνεται για πρώτη φορά μνεία της έννοιας της προστασίας της φυσικής κληρονομιάς και των διαφόρων κινδύνων που την απειλούν ολοένα και περισσότερο «όχι μόνον από τας συνήθεις αιτίας φθοράς, αλλά και από την εξέλιξιν της κοινωνικής και οικονομικής ζωής, η οποία επιδεινώνει την κατάστασιν με φαινόμενα απειλούντα έτι πλέον με αλλοιώσεις και καταστροφάς» (ΣΥΜΒΑΣΗ - εισαγωγή).

Στο Κεφάλαιο Ι, άρθρο 1ο της Σύμβασης, ως «πολιτιστική κληρονομιά» θεωρούνται τα «μνημεία», τα «σύνολα οικοδομημάτων» και τα «τοπία», για τα οποία δίνεται ο ακόλουθος ορισμός: «έργα του ανθρώπου ή συνδυασμός έργων του ανθρώπου και της φύσεως, καθώς και εκτάσεις περιλαμβανομένων και των αρχαιολογικών χώρων, αι οποίαι έχουν παγκόσμιον αξίαν από απόψεως ιστορικής, αισθητικής, εθνολογικής και ανθρωπολογικής».

Στο επόμενο άρθρο, ως «φυσική κληρονομιά» θεωρούνται:

Φυσικά μνημεία αποτελούμενα από φυσικούς ή βιολογικούς σχηματισμούς ή από ομάδες τοιούτων σχηματισμών παγκοσμίου αξίας από απόψεως αισθητικής ή επιστημονικής,

Γεωλογικοί και φυσιογραφικοί σχηματισμοί και ακριβώς καθορισμένες εκτάσεις που αποτελούν την κατοικία απειλούμενων ζωικών και φυτικών ειδών, παγκοσμίου αξίας από απόψεως επιστήμης ή ανάγκης διατηρήσεως και,

Φυσικά τοπία ή ακριβώς καθορισμένες φυσικές εκτάσεις παγκοσμίου αξίας από απόψεως επιστήμης, ανάγκης διατηρήσεως ή φυσικού κάλλους (Κεφ. Ι, άρθρο 2 της Σύμβασης).

Οι υποχρεώσεις της Χώρας μας είναι να πραγματοποιηθεί ο προσδιορισμός, η προστασία, η συντήρηση, η αξιοποίηση και η μεταβίβαση των εν λόγω Αγαθών στις μέλλουσες γενιές. Να κάνει ό,τι είναι δυνατόν προς τον σκοπόν αυτόν, μέχρι το μέγιστο όριο των διαθέσιμων πόρων του και, ενδεχομένως, μέσω όποιων δήποτε διεθνούς συνδρομής και συνεργασίας (άρθρο 4).

Για τον ίδιο σκοπό, πρέπει η Ελλάδα να λάβει τα κατάλληλα νομικά, επιστημονικά, τεχνικά, διοικητικά και οικονομικά μέτρα, όπως επίσης και να διευκολύνει την δημιουργία και την ανάπτυξη εθνικών και περιφερειακών κέντρων εκπαίδευσεως, μέσα στο πλαίσιο της προστασίας, συντήρησης και αξιοποίησης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και να ενθαρρύνει την επιστημονική έρευνα στο πεδίο αυτό (άρθρο 5 παράγρ. δ, ε).

Σύμφωνα με το 11ο άρθρο, καταρτίζεται «Κατάλογος Παγκοσμίου Κληρονομιάς» για τα Αγαθά της Φύσης και του Πολιτισμού, καθώς και «Κατάλογος της εν κινδύνω Παγκοσμίου Κληρονομιάς», που απειλείται από σοβαρούς και συγκεκριμένους κινδύνους, με σκοπό η σχετική Επιτροπή να ενθαρρύνει τις αναγκαίες μελέτες και έρευνες για τα απειλούμενα αγαθά.

Μέχρι το 1981 τα Ελληνικά Φυσικά και Πολιτιστικά Αγαθά, που είχαν ενταχθεί στον διεθνή Κατάλογο ήταν ο Ναός του Επικουρίου Απόλλωνα στις Βάσες Πελοποννήσου, η Ακρόπολη των Αθηνών και οι Δελφοί. Αργότερα, εντάχθηκε η Χερσόνησος του Αγίου Όρους και, πρόσφατα, έγιναν οι διαπραγματεύσεις και για το νησί της Σαντορίνης.

Τέλος, το άρθρο 15 της Σύμβασης προβλέπει την ίδρυση και λειτουργία Ταμείου για την Προστασία της παγκοσμίου αξίας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, αποκαλούμενου «Ταμείο Παγκοσμίου Κληρονομιάς» στο οποίο, μεταξύ άλλων, συνεισφέρουν και τα Κράτη-Μέλη, όπως επίσης έχουν και το δικαίωμα να ζητήσουν την συνδρομή του για τους σκοπούς της Σύμβασης.

8.1. Επί Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (Υ.ΧΟ.Π.), του γνωστού για την ευαισθησία και τον σεβασμό του στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον Αντώνη Τρίτση, εκδόθηκε το από 30.04.84 Προεδρικό Διάταγμα με αριθμό 161 (Φ.Ε.Κ. 54/Α/1984) για την «Ανακατανομή αρμοδιοτήτων των Υπουργείων Πολιτισμού και Επιστημών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος», με το οποίο μεταφέρονται από το Υπ. Πολιτισμού οι αρμοδιότητες χαρακτηρισμού «τόπων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο φυσικό κάλλος». Ο χαρακτηρισμός γίνεται με απόφαση του Υπουργού Χ.Ο.Π., μετά από γνώμη της Επιτροπής Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Ε.Α.Ε., σήμερα: Επιτροπή Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου, Ε.Π.Α.Ε.). Κυριότερος σκοπός, εκτός από τον χαρακτηρισμό, ήταν και η επιβολή όρων και περιορισμών δόμησης, τόσο στα Τ.Ι.Φ.Κ. όσο και στους «Ιστορικούς Τόπους» (Ι.Τ.), μετά από γνωμοδότηση του Υπουργείου Πολιτισμού για τους τελευταίους.

8.2. Σύμφωνα με την διευκρινιστική Εγκύκλιο Διαταγή της 26.07.84 (αριθ. πρωτ. 55362/2162/84), σε συνδυασμό και με το ισχύον -μέχρι την δημοσίευση του Π.Δ.- νομικό καθεστώς «οι αρμοδιότητες του Υπουργείου Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος διαμορφώνονται, για τους τόπους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, ως εξής (παράγρ. 2 Εγκ.):

α) Χαρακτηρίζονται οι τόποι αυτοί από το ΥΧΟΠ, μετά από γνώμη της Επιτροπής Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Ε.Α.Ε. - Ε.Π.Α.Ε.) της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Οικισμού.

β) Δίνεται έγκριση για την ανέγερση, επισκευή, διαρρύθμιση, αποκατάσταση, προσθήκη, ανακαίνιση και καθαίρεση κάθε οικοδομήματος, εκτέλεση όποιας δήποτε δομικής εργασίας και όποιου δήποτε έργου υποδομής από όποιον δήποτε φορέα, σε τόπους που χαρακτηρίζονται ή έχουν χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, από την οικεία πολεοδομική Υπηρεσία μετά από γνώμη της αρμόδιας Ε.Ε.Α.Ε.. Οι σχετικές με τα εν λόγω έργα μελέτες μπορούν να υποβάλλονται σε στάδιο προμελέτης για προκαταρκτική έγκριση.

Η οριστική έγκριση θα γίνεται μετά την υποβολή της οριστικής μελέτης. Η γνώμη της Ε.Ε.Α.Ε. θα αφορά στο είδος, την χρήση, την θέση και την μορφή κάθε έργου, αφού ληφθούν υπ' όψει ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του συγκεκριμένου τόπου, καθώς και η αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της άμεσης και ευρύτερης περιοχής του».

9. Σχόλιο

Παρά την αναγκαία και επιτυχή μεταφορά αρμοδιοτήτων από το ΥΠΠΕ στο ΥΠΕΧΩΔΕ και, όπως ακριβώς επισημάναμε για τον προηγούμενο «αρχαιολογικό νόμο», τοπία που χαρακτηρίζονται ως Τ.Ι.Φ.Κ. δεν προστατεύονται άμεσα και επεμβάσεις και δραστηριότητες που θα μπορούσαν να επιφέρουν καταστροφή ή και αλλοιώσεις σε αυτά. Προστατεύονται μόνο οι αρχαιότητες που βρίσκονται μέσα στα όρια των κηρυγμένων Τ.Ι.Φ.Κ. από τις προαναφερόμενες δομικές εργασίες και έργα υποδομής και όχι ο υπόλοιπος φυσικός χώρος. (Εκτός από το άρθρο 50 του κωδικοποιημένου νόμου 5351/1932 που απαγορεύει, χωρίς την άδεια του Υπουργού Παιδείας, την «λατομία και σκαφή προς πορισμόν υλικού οικοδομών ... και εις απόστασιν 500 μέτρων παντός ορατού μνημείου...»). Η περίπτωση αυτή όμως δεν είναι τόσο σαφής ούτε αρκετά ισχυρή για την προστασία φυσικών σχηματισμών, τοπίων και στοιχείων αυτών).

III. Χαρακτηρισμός και προστασία των φυσικών σχηματισμών και τοπίων μετά το 1986

1. Ο Ν. 1650/1986 (Φ.Ε.Κ. 160 Α/18.10.86).

Σήμερα, οι φυσικοί σχηματισμοί, τα τοπία και τα στοιχεία του τοπίου προστατεύονται από τον Ν. 1650/1986 (Φ.Ε.Κ. 160 Α/16.10.86) στην Ελλάδα. Ο νόμος αυτός ήρθε να συσχετίσει, συμπληρώσει και ολοκληρώσει τις διάφορες ήδη υπάρχουσες νομοθετικές διατάξεις στην Ελλάδα και να τις εναρμονίσει με την ξένη (κυρίως Ευρωπαϊκή) νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος.

1.1. Η έννοια του Τοπίου μέσα στον Ν. 1650/86, αναφέρεται στα εξής άρθρα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' - ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ, Άρθρο 1 - Σκοπός, παράγρ. 3: επιδιώκεται δ) «Η προστασία και διατήρηση της φύσης και του τοπίου και ιδιαίτερα περιοχών με μεγάλη βιολογική, οικολογική, αισθητική ή γεωμορφολογική αξία» και ε) «Η προστασία των ακτών των θαλασσών, των οχθών των ποταμών, των λιμνών, του βυθού αυτών και των νησίδων ως φυσικών πόρων, ως στοιχείων οικοσυστημάτων και ως στοιχείων του τοπίου».

Άρθρο 2 - Ορισμοί, παράγρ. 16: «Τοπίο: κάθε δυναμικό σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος που, μεμονωμένα ή αλληλεπιδρώντας σε συγκεκριμένο χώρο, συνθέτουν μία οπτική εμπειρία».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ. Άρθρο 18 - Αντικείμενα προστασίας και διατήρησης, παράγρ. 1: «Η φύση και το τοπίο προστατεύονται και διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσι-

κών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων, καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα ή η μοναδικότητά τους».

Παράγρ. 3 του ιδίου άρθρου: «Οι περιοχές, τα στοιχεία ή τα σύνολα ... χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 19, ως: ... (εδάφιο 4): - Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί, προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου». και,

Παράγρ. 5: «Τα αντικείμενα προστασίας και διατήρησης της παραγρ. 3 με τις τυχόν ζώνες τους διέπονται από εκδιδόμενους κατά το άρθ. 21 παράγρ. 2 κανονισμούς λειτουργίας ή κανονισμούς λειτουργίας και διαχείρισης, όπου εξειδικεύονται τα αναγκαία μέτρα προστασίας, οργάνωσης και λειτουργίας και οι όροι και οι περιορισμοί άσκησης δραστηριοτήτων και εκτέλεσης έργων».

Άρθρο 19 - Κριτήρια χαρακτηρισμού και αρχές προστασίας: Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου (παρ. 4): Ως προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί χαρακτηρίζονται λειτουργικά τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματά της, που έχουν ιδιαίτερη επιστημονική, οικολογική ή αισθητική αξία ή συμβάλλουν στην διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων, όπως δέντρα, συστάδες δέντρων και θάμνων, η προστατευτική βλάστηση, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικοί φράχτες, καταρράχτες, πηγές, φαράγγια, θίνες, ύφαλοι, σπηλιές, βράχοι, απολιθωμένα δάση, δέντρα (εννοείται απολιθωμένα) ή τμήματά τους, παλαιοντολογικά ευρήματα, κοραλλιογενείς, και γεωμορφολογικοί σχηματισμοί. Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί που έχουν μνημειακό χαρακτήρα χαρακτηρίζονται ειδικότερα ως διατηρητέα μνημεία της φύσης. Ως προστατευόμενα τοπία χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης αισθητικής ή πολιτιστικής αξίας και εκτάσεις, που είναι ιδιαίτερα πρόσφορες για την αναψυχή του κοινού ή συμβάλλουν στην προστασία ή αποδοτικότητα φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους. Στα προστατευόμενα τοπία μπορεί να δίνονται, με βάση τα κύρια χαρακτηριστικά τους, ειδικότερες ονομασίες, όπως αισθητικό δάσος, τοπίο άγριας φύσης, τοπίο αγροτικό, αστικό ή βιομηχανικό. Ως προστατευόμενα στοιχεία του τοπίου χαρακτηρίζονται τμήματα ή συστατικά στοιχεία του τοπίου που έχουν ιδιαίτερη αισθητική ή πολιτιστική αξία ή συμβάλλουν στην προστασία ή αποδοτικότητα φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους, όπως αλσίδια, παραδοσιακές καλλιέργειες, αγροικίες, μονοπάτια, πέτρινοι φράχτες και αναβαθμίδες, προστατευτικές φυτείες, κρήνες. Ενέργειες ή δραστηριότητες που μπορούν να επιφέρουν καταστροφή, φθορά ή αλλοίωση των προστατευόμενων φυσικών σχηματισμών, των προστατευόμενων τοπίων ή στοιχείων του τοπίου απαγορεύονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις των οικείων κανονισμών».

Άρθρο 21 - Χαρακτηρισμός περιοχών, στοιχείων ή συνόλων της φύσης και του τοπίου: Η παράγρ. 1 περιγράφει την από τον νόμο απαιτούμενη διαδικασία, η οποία προβλέπει την έκδοση Π. Δ., ύστερα από πρόταση των Υπουργών Γεωργίας, ΠΕΧΩΔΕ, Βιομηχανίας-Ενέργειας και Τεχνολογίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Της προτάσεως των πιο πάνω Υπουργών, προηγείται η γνώμη του Νομαρχιακού Συμβουλίου, σε εφαρμογή Περιφερειακού ή Νομαρχιακού ή Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου, ή Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ή Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (ΜΠΕ). Η τελευταία, είναι απαραίτητη σε κάθε περίπτωση για την τεκμηρίωση της σημασίας του προστατευτέου αντικειμένου και την σκοπιμότητα των προτεινόμενων μέτρων προστασίας.

1.2. (Βάσει του γ' εδαφίου της παραγράφου αυτής εκδόθηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α.) 69269/1990, Φ.Ε.Κ. 678 Β/25.10.90) για την σύνταξη των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών και των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Εμπορικής Ναυτιλίας, Τουρισμού, ΠΕΧΩΔΕ, Βιομηχα-

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΕΤΡΑΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άγγελος Θ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Επ. Καθηγητής Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης

**Ανεπαρκής η πληροφόρηση
του λογαριασμού 80
«γενική εκμετάλλευση»**

Αθήναι, 1998

Δημήτρης Γ. ΔΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

**Α φ ι έ ρ ω μ α
και
Μ ν ή μ ε ς**

Αφήγημα

Αθήναι, 1987

νίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Μεταφορών και Επικοινωνιών, η οποία καθορίζει και την διαδικασία κατάρτισης και έγκρισης των ειδικών αυτών περιβαλλοντικών μελετών).

Άρθρο 31 - Τροποποίηση άλλων Διατάξεων:

Παράγρ. 9: Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού ό,τι έχει κηρυχθεί και προστατεύεται ως «αισθητικό δάσος», «διατηρητέο μνημείο της φύσης» με τον Δασικό Κώδικα, ή ως «Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους» με τον αρχαιολογικό νόμο, εντάσσεται με Π. Δ., που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των υπουργών Γεωργίας, ΠΕΧΩΔΕ και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού στις κατηγορίες του άρθρ. 18 παράγρ. 3 σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρ. 19. Με το ίδιο ή όμοιο Π.Δ. καθορίζονται οι αναγκαίοι για την προστασία γενικοί όροι, περιορισμοί και απαγορεύσεις κ.ά. ρυθμίσεις που προβλέπονται από το άρθρ. 21 παράγρ. 2 και, τέλος,

παράγρ. 10: ...έως ότου εκδοθεί το πιο πάνω Π.Δ. τα αντικείμενα προστασίας της παράγρ. 9 εξακολουθούν να διέπονται από τις προστατευτικές διατάξεις του άρθρ. 6 του Ν. 996/1971 ή του Ν. 1469/1950, κατά περίπτωση (αντίστοιχα).

2. Σχόλιο

α. Όλες οι πιο πάνω νομοθετικές διατάξεις είναι πολύ βασικές και σύγχρονες, αλλά μένει να εκδοθούν πολλά Π.Δ. και ακόμη περισσότερες Κ.Υ.Α. και Υπ. Αποφάσεις, για να μπορέσει ο νόμος να ενεργοποιηθεί και να τύχει πλήρους εφαρμογής για την προστασία των τοπίων στην Ελλάδα. Αυτές οι νομοθετικές ρυθμίσεις είναι τα αναγκαία «εργαλεία» υλοποίησής του, χωρίς τα οποία θα παραμείνει ανενεργός.

β. Όποια δήποτε κήρυξη Τοπίου -με έκδοση της αντίστοιχης Απόφασης πρέπει, μετά το 1990, να ακολουθεί την από τον Ν. 1650/1986 προβλεπόμενη διαδικασία και όχι προηγούμενες υπάρχουσες διατάξεις, γιατί κινδυνεύει να κριθεί μη νόμιμη. ,

γ. Τα πριν το 1986 ήδη κηρυγμένα Τοπία, Μνημεία της Φύσης κ.λ., πρέπει να υπαχθούν στον Ν.1650/1986. Η νόμιμη διαδικασία προβλέπει την σύνταξη της ανάλογης του είδους προστασίας Ε.Π.Μ., την έγκρισή της αρμοδίως και την έκδοση των σχετικών Κ.Υ.Α. και Π.Δ..

δ. Είναι, δηλαδή, ανάγκη να γίνει σαφής η διάκριση ανάμεσα στην διαδικασία χαρακτηρισμού νέου Τοπίου, (ο οποίος δεν επιτρέπεται να γίνει βάσει της προηγούμενης του 1986 νομοθεσίας) και στην διαδικασία κατάταξης και θέσπισης όρων και περιορισμών δό-

μησης και προστασίας -από έργα και δραστηριότητες- των ήδη μέχρι το 1986, κηρυγμένων - χαρακτηρισμένων Τοπίων, Μνημείων της Φύσης κ.ά., βάσει του Ν. 1650.

ε. Παρ' όλη την πληρότητα όμως του Ν.1650/1986, η εφαρμογή του εξαρτάται όχι μόνον από την έκδοση των νομοθετικών «εργαλείων» που προβλέπει, αλλά και από πολλούς άλλους παράγοντες, αστάθμητους ή και γνωστούς στην ελληνική κοινωνία. Οι σύγχρονες τάσεις προστασίας δεν στηρίζονται στην απαγόρευση και τον έλεγχο των προστατευόμενων περιοχών, αλλά κυρίως στην συνειδητοποίηση της κατάστασης του περιβάλλοντος εκ μέρους του πολίτη και στην ενεργό συμμετοχή του σε δραστηριότητες και έργα που συμβάλλουν στην αιεφόρο ανάπτυξη (sustainable development).

στ. Η έλλειψη συντονισμού σε ωρισμένες περιπτώσεις μεταξύ των συναρμοδίων υπηρεσιών, ορίζοντα σε κάθε επίπεδο διοίκησης αλλά και κάθετα από την Εθνική ως την Περιφερειακή και την Τοπική κλίμακα, συμβάλλει ενίοτε στην καταστρατήγηση των νομοθετικών διατάξεων όσο πλήρεις και αν είναι, πολύ δε περισσότερο όταν αφήνουν «κενά» ή δεν εναρμονίζονται με την εκάστοτε παγκόσμια ισχύουσα νομοθεσία και πρακτική.

IV. Συμπεράσματα - Προτάσεις

1. Η εν λόγω περιγραφόμενη διαδικασία προτείνεται να εφαρμοσθεί για την κήρυξη ορισμένων Τοπίων στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, που αξίζουν την προσοχή και την προστασία, είτε λόγω εξαιρετικού κάλλους, είτε και λόγω απειλών, που υφίστανται από τις διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες. Επειδή, τα ήδη κηρυγμένα δεν έχουν ειδικούς όρους και περιορισμούς δόμησης και προστασίας από έργα και δραστηριότητες που τα βλάπτουν, πρέπει να υπαχθούν στο αντίστοιχο άρθρο του Ν.1650/1986, για να μπορέσουν να προστατευθούν σήμερα.

2. Επίσης, προτείνεται να ακολουθείται μία Μεθοδολογία κατάταξης, χαρακτηρισμού και οριοθέτησης των τοπίων και φυσικών σχηματισμών, βάσει των σχετικών επιστημονικών δεδομένων και των εργαλείων χαρτογράφησης τους, όπως είναι η σύνταξη θεματικών χαρτών, τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (G.I.S.) και η χρήση Δορυφορικών Δεδομένων.

3. Επειδή η σύνταξη των σχετικών μελετών είναι κόστος για το Ελληνικό Δημόσιο, τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, προτείνεται να γίνει αρχικά μόνο για ένα τοπίο ανά Περιφέρεια μία Πρότυπη Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (Ε.Π.Μ.), σε συνεργασία με Πανεπιστήμια και την ενδιαφερόμενη Τοπική Αυτοδιοίκηση (βλ. Ν.2539/1997 «περί συνενώσεων...» -Σχέδιο Καποδίστρια), την οποία θα συντονίσει η Περιφέρεια και θα εντάξει σε κάποιο από τα χρηματοδοτικά Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα χρηματοδότησης ενός τοπίου εξαιρετικού κάλλους, χαρακτηριζόμενου ως «Αγαθού της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς» από το οικείο ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ, της UNESCO. Τέτοια τοπία θα μπορούσε να είναι για την Μακεδονία τα στενά της Ρεντίνας, του Νέστου, οι λίμνες των Πρεσπών, μεταξύ άλλων.

4. Μερικά από τα Τ.Ι.Φ.Κ. της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που έχουν ανακηρυχθεί μέχρι σήμερα είναι: το Δάσος -Πάρκο του Σέιχ-Σού Θεσσαλονίκης (Τ.Ι.Φ.Κ. - Νο 100), το Σπήλαιο Πετραλώνων (Αρχαιολογικός Χώρος και Τ.Ι.Φ.Κ. - Νο 116Α)... κ.λ..

5. Τέλος, για όλους τους φυσικούς σχηματισμούς, τοπία και στοιχεία της φύσης και του τοπίου, προτείνεται η ίδρυση και λειτουργία Επιτροπής Κρίσεως Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους και Ελέγχου αυτών, με την συντομογραφία «Ε.Κ.Τ.Ι.Φ.Κ.Ε.» ή «ΕΚΤΙΦΚΕ», η οποία θα έχει την σύνθεση μας διευρυμένης Ε.Π.Α.Ε., με επιστήμονες ει-

δικούς για το φυσικό περιβάλλον και την διαχείριση των Τ.Ι.Φ.Κ., όπως περιγράφεται στις επόμενες παραγράφους.

6. Συγκεκριμένα, η εν λόγω Επιτροπή προτείνεται να περιλαμβάνει, εκτός από τις ειδικότητες Αρχιτέκτονα Μηχανικού ή και Αρχιτέκτονα Τοπίου, Αρχαιολόγου, Πολεοδόμου - Χωροτάκτη, επί πλέον και τις ειδικότητες Περιβαλλοντολόγου, Αγρονόμου - Τοπογράφου Μηχανικού, Γεωλόγου - Υδρογεωλόγου, Δασολόγου ή και Γεωπόνου, καθώς και Κριτικού Έργων Τέχνης ή και καταξιωμένου καλλιτέχνη (ζωγράφου, γλύπτη, φωτογράφου, οπερατέρ, ...), ενδεχομένως δε και Ορνιθολόγου και Ιχθυολόγου. Προτιμότερο θα ήταν τα μέλη που θα απαρτίζουν την Επιτροπή να είναι πρόσωπα ανεγνωρισμένου κύρους ή και Καθηγητές Πανεπιστημίου.

7. Η Επιτροπή (ΕΚΤΙΦΚΕ) πρέπει να έχει μόνιμα και αναπληρωματικά μέλη, να συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα, η δε κατά τόπους σύνθεσή της να εμπλουτίζεται από ειδικούς σε θέματα που αφορούν τις ιδιαιτερότητες των Τ.Ι.Φ.Κ., δηλαδή τα ξεχωριστά στοιχεία που χαρακτηρίζουν κάθε περιοχή. Έτσι, π.χ. στη λεκάνη της Μυγδονίας (Λίμνες Κορώνεια και Βόλβη) είναι απαραίτητες οι ειδικότητες ιχθυολόγου και ορνιθολόγου, ενώ στην Νίσυρο, στην Μήλο και στην Σαντορίνη του γεωλόγου - ηφαιστειολόγου, ή και Πολιτικού Μηχανικού και Σεισμολόγου ακόμα.

Ο πρόσφατος Ν. 2503/1997 για την απόκεντρωση και τις ελληνικές Περιφέρειες, σε συνδυασμό και με τον Ν. 2539/1997 για τις συνενώσεις των Ο.Τ.Α. («Σχέδιο Καποδιστριας») εναποθέτει τις ελπίδες για την διάσωση, προστασία και διαχείριση των Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους στον νέο θεσμό της ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ και στο βάρος που δίνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση για διαπεριφερειακές και διασυνοριακές συνεργασίες των Χωρών της Ευρώπης.

Εμπορική Τράπεζα

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Α. Γεωργόπουλου

*Ο παραδοσιακός τραπεζικός
δανεισμός επιχειρήσεων
μπροστά σε νέες προκλήσεις.*

Κ. Ζαπουνίδη,

Μ. Δούμπου

*Πολυκριτήρια ανάλυση
αποφάσεων για
την αξιολόγηση
της δανειοληπτικής
ικανότητας Χωρών*

Γ. Διακογιάννη,

Κ. Σεγρεδάκη

*Υπάρχει επίδραση κλάδου
στην συμπεριφορά
των υπεραποδόσεων
των μετοχών του
Χρηματιστηρίου Αθηνών;*

Τεύχος 12/1997